

FOLKETINGET

Det finanspolitiske rammeværk: Budgetlov og udgiftslofter

CENTRALE BEGREBER

Med **budgetloven** er der med virkning fra 2014 indført et nyt udgiftsregime. Det betyder, at der skal vedtages bindende udgiftslofter for stat, regioner og kommuner for en 4-årig periode.

Udgiftslofterne udgør en øvre grænse for de årlige udgifter på et givent område.

Der er fem udgiftslofter i budgetloven, jf. tabellen nedenfor.

Udgiftslofterne indbefatter som udgangspunkt ikke ledighedsrelaterede udgifter. Det betyder eksempelvis, at udgifter til arbejdsledeshedsdagpenge og kontanthjælp ikke er omfattet.

Bl.a. er det offentliges anlægsudgifter og statens renteudgifter heller ikke omfattet af udgiftslofter.

EU-LOVGIVNING

Budgetloven implementerer bl.a. finanspagtens krav til det offentliges strukturelle saldo i dansk lov, jf. faktaark om den offentlige saldo.

Finanspagten stiller ikke krav om lovfastsatte udgiftslofter, som Danmark aktuelt har vedtaget.

P.t. stiller EU-reglerne og Finanspagten heller ingen eksplícite krav til den årlige vækst i de offentlige udgifter i Danmark. Det skyldes, at de danske offentlige finanser p.t. er kendetegnet ved en stor afstand til kravet til den strukturelle saldo. Det vil sige, at Danmark p.t. overopfylder kravet til det strukturelle underskud.

LÆS MERE HER:

[Finansredegørelse 2014](#)

[Mau \(2018\). Statens styring af kommunerne](#)

[Budgetloven \(Lov nr. 547 af 18. juni 2012\)](#)

Budgetloven blev vedtaget af (V, S, RV, SF og KF) i Folketinget i juni 2012 og har i praksis haft virkning fra finansåret 2014. LA og DF har dog stemt for lovforslagene om sanktioner over for kommunerne og regionerne. Lovforslagene skal ses i sammenhæng med budgetloven.

Med budgetloven er finanspagtens krav til de offentlige finanser implementeret i dansk lovgivning, jf. også faktaark om den offentlige saldo.

Udgiftslofter

Med budgetloven blev der også indført udgiftslofter for stat, kommuner og regioner. Udgiftslofter sætter en øvre grænse for de årlige udgifter på de loftbelagte områder og omfatter ca. ¾ af de samlede offentlige udgifter i stat, kommuner og regioner. Udgiftslofterne fastsættes med udgangspunkt i en fremskrivning af dansk økonomi, der bl.a. skal overholde regeringens mål for de offentlige finanser.

Lofternes samlede størrelse udmeldes i tilknytning til fremlæggelse af finanslovsforslaget.

Tidshorisont

Den konkrete fordeling af lofterne mellem de tre sektorer (kommuner, regioner og staten) aftales dog først efterfølgende. Det sker bl.a. i forbindelse med de 1-årige aftaler om kommunernes og regionernes økonomi og vedtagelse af bloktilskudsaktstykket. Udgiftsstyringens 1-årige sigte har dermed ikke ændret sig med budgetloven, selv om udgiftslofterne dækker en 4-årig periode.

Kontrolsystemet

Budgetloven indeholder et udgifts-politisk kontrolsystem. Overholdelsen af udgiftslofterne er understøttet af økonomiske sanktioner.

Nedenfor opridser vi kun sanktioner knyttet til de typer af udgifter for hvilke, der gælder et udgiftsloft i medfør af budgetloven.

Kommuner

Hvis 1) kommunernes samlede budgetterede serviceudgifter overskrider udgiftsrammerne eller 2) de samlede regnskabsmæssige serviceudgifter overskrider budgetterne, kan finansministeren nedsætte bloktilskuddet med op til 3. mia. kr. i det efterfølgende år.

Regioner

Ligeledes hvis 1) regionerne ikke budgetterer driftsudgifterne i overensstemmelse med udgiftsrammerne eller 2) de regnskabsmæssige driftsudgifter overskrider budgetterne, kan finansministeren nedsætte bloktilskuddet med op til 1 mia. kr. i det efterfølgende år.

Staten

Grundlaget for statens afholdelse af driftsudgifter er finansloven, der er en bevillingslov. En bevillingslov giver en minister bemyndigelse til at afholde udgifter til et angivet formål. Derudover pålægger budgetloven samtlige ministre at sikre, at bevillinger afsat på finansloven overholdes for ministerområdet samlet set. På det statslige område er der både knyttet økonomiske sanktioner til udgiftsopfølgningen i løbet af året og efter årets udløb. Sanktioner ved udgiftsskred under det statslige delloft for indkomstoverførsler er lempeligere end under det statslige delloft for driftsudgifter, da indkomstoverførslerne overvejende består af lov-bundne bevillinger. De kan være svære at styre, da de afhænger af aktiviteten på området der.

Tablet over udgiftslofter for stat, kommuner og regioner

Mia. kr.	2019
Det statslige delloft for driftsudgifter	201,0
Det statslige delloft for indkomstoverførsler	269,9
Et kommunalt udgiftsloft	252,3
Det regionale delloft for sundhedsområdet	114,5
Det regionale delloft for udviklingsopgaver	3,1

Kilde: Finansloven 2019

FOLKETINGET

For særligt interesserede

Reglerne vedrørende budgetloven og udgiftslofterne er komplekse. Nedenfor dykkes ned i tre aspekter. Oplysningerne er tiltænkt særligt interesserede. For en uddybning kontakt økonomisk konsulent Birgitte Lange (3335), Birgitte.lange@ft.dk.

Budgetloven er ikke den eneste danske lov, der fastlægger rammer for væksten i de offentlige udgifter

Anlægsudgifterne er et eksempel på offentlige udgifter, der ikke er underlagt udgiftslofter som følge af budgetloven. Det betyder imidlertid ikke, at kommunerne og regionerne frit kan fastsætte deres anlægsudgifter.

I forbindelse med de årlige økonomiaftaler med KL og Danske Regioner bliver der i nogle år aftalt et egentligt øvre loft for anlægsinvesteringerne (anlægsloft) for det følgende år for kommunerne under ét og regionerne under ét.

Et anlægsloft indebærer, at en andel af kommunernes og regionernes bloktilskud på henholdsvis 1 mia. kr. og ½ mia. kr. betinges af, at budgetterne lever op til de aftalte rammer for anlægsudgifterne. Sanktionsmekanismen er dermed kun relevant i de år, hvor der aftales et anlægsloft.

For 2019 har man aftalt et anlægsloft for både kommunerne og regionerne. Der er p.t. ikke sanktioner, hvis kommunerne og regionerne overskrider de realiserede anlægsudgifter, som der er for de kommunale serviceudgifter.

Budgetloven skal snart revideres

I det kommende folketingsår 2019-20 fremsætter Finansministeriet et forslag til revision af budgetloven.

Udsvingsbuffer på 5 mia. kr. i 2023 i (2020-priser) svarer til et maksimalt strukturelt underskud på ca. 0,25 pct. af BNP

Udgiftslofterne dækker en rullende 4-årig periode. De første udgiftslofter for 2014-2017 blev vedtaget i juni 2013. Der er efterfølgende fremsat forslag til lov om udgiftslofter for det nye fjerdeår i forbindelse med de årlige finanslovsforslag i august. I august 2019 har regeringen således fremsat et lovforslag om udgiftsloft for det nye fjerdeår, 2023.

I forbindelse med loffastsættelsen for 2023 har regeringen i august 2019 indregnet en udsvingsbuffer på 5 mia. kr. i 2023 (2020-priser) under det statslige delloft for indkomstoverførsler til uforudsete udsving svarende til ca. 0,25 pct. af BNP. Udsvingsbufferen udgør ca. 2 pct. af de samlede udgifter under det statslige delloft for indkomstoverførsler. En udsvingsbuffer på 5 mia. kr. (2020-priser) indebærer, at der i forløbet ekskl. buffer højst kan planlægges et strukturelt underskud på maksimalt ca. 0,25 pct. af BNP – dvs. halvdelen af kravet til det strukturelle underskud i budgetloven på 0,5 pct. af BNP.